

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIX
ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

2.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz. II. em. (Tavb.: 123-722.)

Közleményeink egészben vagy részben való átvétele csak a forrás
megnevezése mellett történhetik.

Kaán Károly †

A metsző januárvégi hideg még dermesztőbbre vált azon a reggelen, amikor a táviró szétvitte az ország minden részébe a megdöbbentő hírt: *Kaán Károly* meghalt.

Tudtunk betegségéről és egyesületünk rendkívüli közgyűlésén elemi erővel nyilatkozott meg iránta az együttérzés melege, amely a magyar erdészet nagy fiának mielőbbi felgyógyulását kérte a Mindenhatótól.

Nem gondoltuk, hogy alig 3 nap múlva a koporsója mellett állunk.

Hiszen csodálatos ereje élete folyamán a válságok egész sorát győzte le és Anteusként kezdte előlről mindig a harcot rajongásig szeretett szakmájáért és nemzetéért.

Nincs könnyű dolga annak a tollnak, amelynek ma *Kaán Károlyról* kell írnia. Mert lehetetlen egy rövid búcsúztatóban összefoglalni mindazt, amit *Kaán Károly* egyénisége és munkája a magyar erdőgazdaságban jelentett.

Hiszen alkotásai már életében *történeti távlatot* nyertek és neve *fogalom* volt mindazok előtt, akiknek akár a legkisebb közük is volt az erdőhöz.

*

Nagykanizsán született 1867. július 12-én. Itt tett érettségi vizsgát is és a selmecbányai erdészeti akadémián

fényes sikerrel befejezett tanulmányai után 1888-ban *Batthyány* Ilona grófnő uradalmában kezdi meg, mint gyakornok, erdészeti pályafutását.

1889. március hó 27-én mint műszaki díjnok Besztercebányán állami szolgálatba lép, 1892-ben m. kir. erdész-jelöltté, 1895-ben erdösszé nevezik ki és 1901-ben a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság központjába rendeli felsőbb-sége szolgálattételre.

1907-ben erdőmesterré lép elő és 1908-ban már a földmívelésügyi miniszteriumba kerül. Hivatali pályája innen kezdve ragyogó íveléssel emelkedik fölfelé.

1909-ben erdőtanácsos, 1912-ben főerdőtanácsos és ügyosztály-vezető, 1916-ban pedig a kincstári (I. B.) főosztály főnöke lesz. 1917-ben miniszteri tanácsos, 1919-ben h. államtitkár és államtitkári felügyeleti hatáskört nyer.

Ugyanennek az évnek az őszén átveszi az „*Erdő- és Faügyek Országos Kormánybiztossága*”-nak a vezetését, amelyet az akkori, különlegesen nehéz viszonyokra való tekintettel kellett életrehívni.

1924-ben megkapja az államtitkári címet és ebben a rangban vonul nyugalomba az 1925. év végével.

Szolgálati ideje alatt többször lép elő soronkívül és ismételten részesül a magasabb fizetési osztály címének és jellegének a kitüntetésében. Értékes szolgálatait Őfelsége a III. oszt. vaskoronarenddel, a II. oszt. hadi érdemkereszttel és a Kormányzó Úr a magyar érdemrend csillagos középkeresztjével ismeri el.

A *Magyar Tudományos Akadémia* 1924-ben levelező tagjává választja, annak a nagyszabású és termékeny irodalmi munkásságnak a jutalmazásául, amellyel *Kaán Károly* nemcsak a saját szűkebb szakmáját, annak jóformán mindegyik ágazatát szolgálta, hanem közgazdaságunk szellemi fegyvertárát is maradandó értékű művekkel gyarapította.

Nyugalombavonulása után ez a munkásság még jobban elmélyül és a hivatali gondoktól megszabadult, széles látókörű közgazda alkotó-ereje egyre jobban kibontakozik.

Megírja „*A magyar Alföld*” c. hatalmas munkáját, amely az Akadémia kiadásában jelenik meg és 1928-ban, az

előző 3 év közgazdasági munkái közül kiemelten, a báró Kornfeld-alapítvány díját nyeri el. 1929-ben megjelenik — „*Az Alföld problémája*“ címen — alapvető elgondolásának a további kifejtése; ezt a következő évben az Akadémia a Weisz Fülöp-alapítvány díjával tünteti ki.

1932-ben már az Akadémia megbízásából írja meg „*Természetvédelem és a természeti emlékek*“ c. nagy művét, amely máig is legtekintélyesebb forrásmunkája a magyar föld értékeinek megmentése érdekében megindult mozgalomnak és méltán részesült a Vitéz József-féle alapítvány díjában.

A nemzetéért aggódó termékeny, nagy elme egyre többet ölel magához a magyarság fájó kérdéseiből és éjt-napot egybetevő gyötrődéseken keresztül keresi ezekre a feleletet.

Az 1935-ben közreadott „*Gazdaságpolitikai feladatok*“ c. tanulmánya már a kormányzati ágak földbirtok-ügyeivel, a közületek és birtokosságok földvagyon-kérdéseivel, a mezőgazdaság irányával, intézési módjával, érdekképviseleteivel, és a kormányzathoz való viszonyával foglalkozik.

Utolsó munkáját, a mult évben megjelent „*Alföldi kérdések*“ 420 oldalas kötetét — amelyet lapunk januári számában méltattunk — a szerző egy hatalmas gazdaságpolitikai tanulmánysorozat bevezetőjének szánta.

Mérhetetlen vesztesége a magyar szellemi életnek, hogy ez a terv meg nem valósulhatott.

A hazai és külföldi erdészeti szaklapokban 1899-től kezdődőleg további 70 tanulmánya jelent meg és a számát sem ismerjük azoknak a kisebb terjedelmű írásainak, amelyek a napisajtó rovataiban láttak napvilágot.

A hazai természetvédelem terén kifejtett úttörő munkájáért a kormány azzal fejezte ki elismerését, hogy az új erdőtörvény alapján megalakított *Országos Természetvédelmi Tanács* elnöki tisztét ruházta rá.

Erdemeit a külföld is méltányolta és a *Finn Erdésztudományi Társaság* örömmel választotta meg tiszteletbeli tagjának.

*

Hivatali működését a nagyhatású intézkedések és törvényalkotások egész sora kísérte.

A keresztény magyar gondolatnak már akkor a zászlóvivője volt, amikor az még mélyen szunnyadt a lelkekben és gyakorlati megvalósítását a közvélemény lehetetlennek tartotta.

A kincstári erdőbirtokok házi kezelésbe való vételével *Kaán Károly* ragyogó példát mutatott arra, miként kell a magyarság veszélyeztetett létérdekeiért elszántan harcba szállani és a reform fényes pénzügyi eredményeivel ráeszméltette magánerdőgazdaságunkat is a belterjesebb kezelés szükségére.

Szolgálatának kezdetén közről láthatta a kárpáti erdők gazdagságát, nem esoda tehát, hogy az összeomlás után nehezen tudott megbarátkozni a Csonkaország rontott gyertyán-állományaival és gyér akácosaival.

De nemzetével szemben érzett felelőssége csakhamar kötelességévé tette az adott helyzet minél teljesebb megismerését és mi sem jellemzi jobban szellemének rugalmasságát, mint az a körülmény, hogy a *Kárpátok szerelmeséből Alföldünk egyik legkiválóbb szakértője lett.*

Az Alföld fásításáról szóló 1923. évi XIX. t.-c. évtizedek mulasztásának a helyrehozásához nyitotta meg a lehetőséget. Nem rajta múlt, hogy politikai és pénzügyi változások rövidesen megakasztották a széles alapokra fektetett és óriási lendülettel megindított munkát, amelynek a kormányzat csak a legutóbbi években adta meg ismét az őt megillető keretet.

De az erdészeti homok- és szikkísérleti telepek és 100.000 kat. holdnyi újonnan telepített alföldi erdő már eddig is *Kaán Károly* érdemeinek állítottak elévülhetetlen emléket.

Külön fejezetet érdemel erdészeti szakoktatásunkról való gondoskodása.

Az 1918-ban Vadászerdőn megnyílt középfokú m. kir. erdőgazdasági szakiskolát Magyarország erdészetének az igényei szerint tervezte meg. Trianon azonban ezt is épen úgy derékba törte, mint számos egyéb értékünket.

A Selmezbányáról kiüldözött főiskoláért szegénységünkben is többet tett, mint mások a gazdag és boldog békeévekben.

Sopronban az ő energiája vitte a rideg kaszárnyából méltóbb keretbe az ősi Alma matert és az erdészeti tan-székek számának tizenegyre való szaporításával biztosítékot kívánt nyújtani felsőoktatásunknak arra is, hogy önállóan folytathassa útját, ha erre szükség mutatkoznék.

Mint az erdő- és faügyek országos kormánybiztosa a kommunizmus utáni nehéz órákban erős kézzel megteremtette az ország zavartalan faellátását és rövid időn belül három törvényjavaslatot terjesztett az országgyűlés elé, amelyek mind a Csonkaország erdőgazdaságának egyensúlyba hozását célozták.

Egyesületünknek alapító tagja és 1920—1923-ig az alelnöke volt; az első anyagi segítséget, lapunk talpraállítá-sát neki köszönhetjük.

*

Mint minden harcos embernek, neki is számos ellen-fele volt. De kivételes képességeit, *elhivatottságát*, munká-jának nagyvonalúságát és maradandó értékét, lángoló szak-szeretetét, mindenki és mindig fenntartás nélkül elismerte.

Sokan ridegnek és zárkózottnak ítélték, mert sohasem kérkedett azzal, ami jót tett kartársaiért és felebarátaiért.

A megszállt területekről kiüldözött magyar erdő-mérnököket — sokszor nagy áldozatok árán — kivétel nél-kül kenyérhez juttatta, az özvegyek és árvák könnyeit fel-szárította, segítő keze mindenhová elért, ahol erre szük-ség volt.

Két évtized mult már el az összeomlást követő szo-morú idő óta, de hogy *Kaán Károly* egyénisége, szakbeli és emberi nagysága milyen elevenen él még ma is a lelkekben, annak a lapunk áprilisi számában „*Emlékezzünk...*” címen megjelent méltatás a legékeesebben szóló bizonyítéka.

A nagy tölgy most kidőlt és nagy ürt hagyott maga után.

Ravatalánál még egyszer felsorakozott az egész ma-gyar erdőmérnöki kar, barátainak és tisztelőinek sokasága.

Az államerdészet, a Budapesti Mérnöki Kamara és a Mérnöki Tanács nevében *Molcsány* Gábor miniszteri taná-esos, a Magyar Tudományos Akadémia nevében *Marek* József dr., ny. egyetemi tanár búcsúztatták; egyesületünk

utolsó köszöntését ifj. gróf *Teleki* József alelnökünk, az Országos Természetvédelmi Tanácsét pedig *Gombocz* Endre dr. egyetemi tanár tolmácsolták.

Adja a Magyarok Istene, hogy *Kaán Károly* dús örökségével mindig a magyar erdőgazdaság javára sáfárkodjanak az utódai, *Széchenyi* intelmének szellemében: „*Csak a mult megbecsülésén épülhet fel a jövő!*“.

Mihályi.

*

Karl Kaán † Von Dr. Ing. Z. *Mihályi.*

Unerwartet, nach kurzer Krankheit verschied am 28. Januar der hervorragendste Forstmann Nachkriegsungarns *Karl Kaán*, Staatssekretär d. R., Mitglied der Ungarischen Wissenschaftlichen Akademie, Präsident des Landesnaturschutzsenats, gründendes Mitglied und ehemaliger Vicepräsident des Landesforstvereins, der ihn 3 Tage vor seinem Tode zum Ehrenmitglied wählte.

Seine überwältigende Persönlichkeit und die unvergänglichen Verdienste, die er sich während seiner Dienstzeit (vor dem Kriege: durch die Reform der ärarischen Holzverwertung, nach Trianon: durch den Neuaufbau der Forstwirtschaft, durch das Gesetz über die Aufforstungen auf dem Tiefland, ferner durch die Förderung des forstlichen Schulwesens und der Fachliteratur usw.) und als Wissenschaftler durch seine erstaunliche schriftstellerische Tätigkeit erwarb, wurden erst vor kurzem im Aufsatz „*Denken wir nur zurück...*“ dieser Zeitschrift (Heft V. 1939.) gewürdigt.

Sein ganzes Leben war rastlose und erfolgreichste Schöpferarbeit, wofür ihm Forstwesen und Vaterland zu tiefstem Dank verpflichtet sind.

*

Charles Kaán †, par le Dr-Ing. Z. *Mihályi.*

Charles Kaán, secrétaire d'État (décédé le 28 janvier 1940) a été le personnage le plus éminent dans la sylviculture de la Hongrie d'après-guerre; l'importance de son oeuvre, en particulier de la loi relative au reboisement de la Plaine (loi XIX de 1923), lui assure une mémoire impérissable.

*

K. Kaán † By Dr. Ing. Z. *Mihályi.*

State Secretary *K. Kaán* (deceased on 28th January 1940) was the most outstanding figure in post-war Hungarian forestry; his memory is immortalized by works of epoch-making importance, in the first place by Law XIX. 1923 dealing with the afforestation to be carried out on the Great Plain.